

Liito-orava etsii kotia

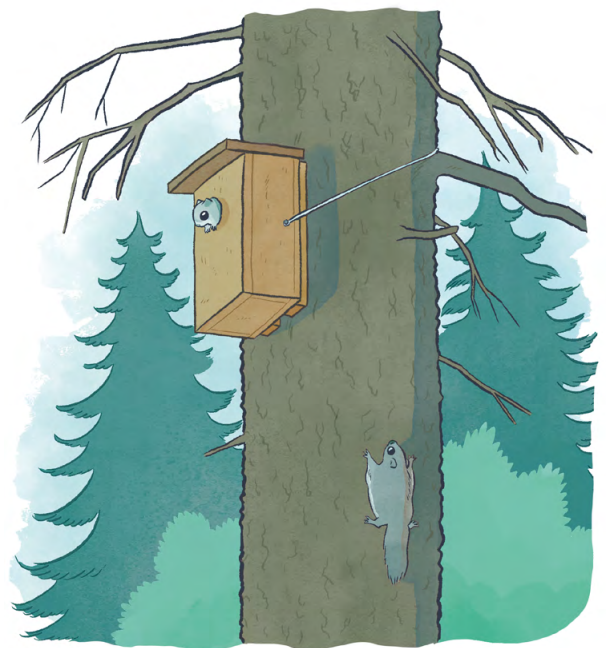
Liito-oravapöntön rakennusohje

Liito-oravan suurin uhka on sopivien elinympäristöjen väheneminen. Liito-oravat pesivät mielellään järeissä lehtipuissa, mutta monin paikoin suuret kolopuut ovat vähissä. Siksi liito-orava asettuu mielellään myös ihmisen rakentamaan pönttöön.

TÄLLAISISSA PÖNTÖSSÄ LIITO-ORAVA VIIHTYY

- Pöntön tulee olla mahdollisimman tiivis. Kokonaiseen puuhun sorvattu pönttö on siksi liito-oravan mieleen, mutta lautapöntöstäkin saa vedottoman, kun yhdistää seinät mahdollisimman tiukasti.
- Kulkuaukon halkaisija ei saa olla yli 45 mm. Näin näätä ei mahdu pönttöön.
- Liito-orava ei ole kovin nirso pöntön suhteen, kunhan yllä mainitut kohdat täyttyvät. Siksi liito-oravalle voi rakentaa monen kokoisia ja mallisia pönttöjä.
- Kuorellisella tai höyläämättömällä laudalla paksunnettu etuseinä tuo lisää turvaa ja hidastaa oravaa jyrsimästä kulkuaukkoa suuremmaksi.
- Jos et halua itse nikkaroida pönttöä, voit tiedustella pönttöjä paikallisilta yrittäjiltä. Myös pyöreään puuhun sorvattuja pönttöaihioita on saatavilla puualan yrittäjiltä.

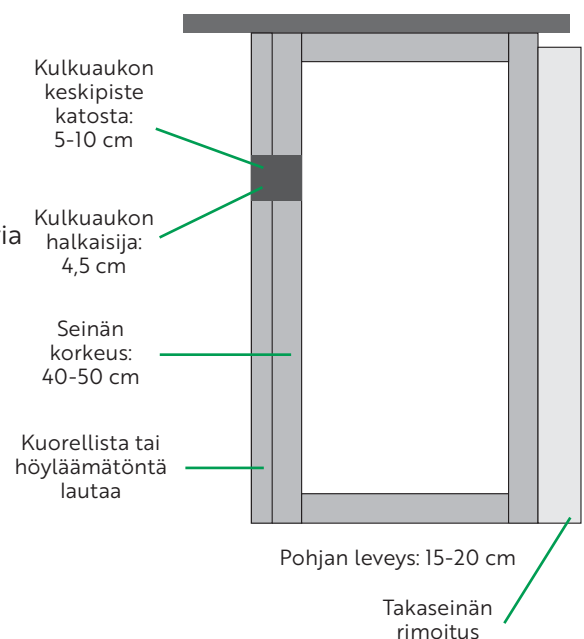
MATERIAALIT

Tässä ohjeessa pönttö on rakennettu 200 mm x 23 mm laudasta (pohjan sisämitat: 15 x 20 cm).

- 4 kpl seinälautoja (20 x 50 cm)
- 1 kpl kattolevy vesivanerista (26 x 34 cm)
- 2 kpl lautapaloja pohjaksi ja sisäkatoksi (15 x 20 cm)
- 1 kpl kuorellista lautaa tai höyläämätöntä kakkosnelosta paksuntamaan etuseinää
- Noin 4 lyhyempää ruuvia (25 mm) ja noin 26 pitempää ruuvia (45 mm) tai nautoja
- Sähköjohtoa, sinkittyä rautalankaa tai uv-suojattua narua (ripustusta varten)
- Nautoja (60 mm katon kiinnitystä varten ja 75 tai 100 mm ripustusta varten)
- 2 pystyrimaa (3 x 3 cm) takaseinään

TYÖKALUT

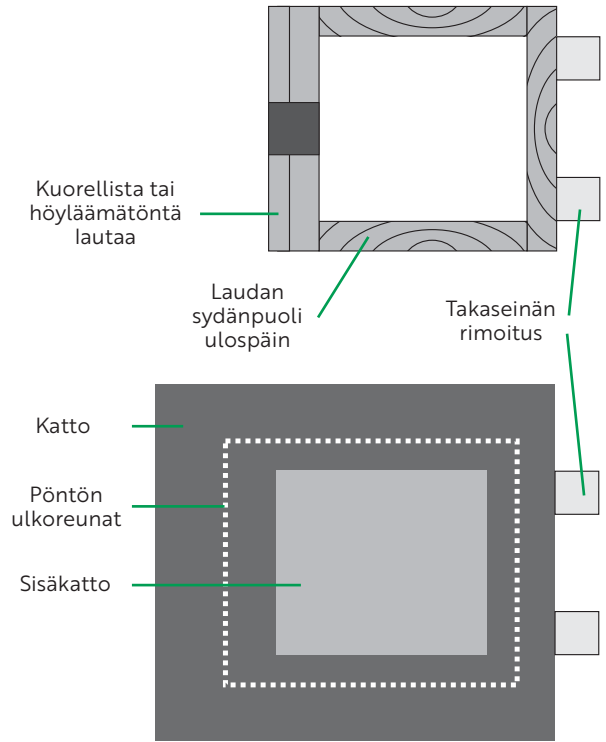
- Porakone tai vasara, saha, reikäsaha (kulkuaukon tekoon), suorakulma, kynä, mittanauha, puukko

TYÖJÄRJESTYS

1. Pora kulkuaukot etuseinän paksunnukseen (esim. kuorilautaan) ja varsinaiseen etuseinälautaan Kohdista kulkuaukot. Kiinnitä kuorellinen lauta etuseinälautaan 4 ruuvilla. Ruuvi ei saa tulla läpi pöntön sisäpuolelle.
2. Kokoa seinälaudat yhteen kehiäksi niin, että laudan sydänpuoli on ulospäin (ks. kuva). Kiinnitä kukin reuna neljällä pidemmällä ruuvilla.
3. Sahaa vesivanerista sopivankokoinen ulkokattopala (esim. 26 x 34 cm). Aseta kattopala kuvioitu puoli ylöspäin. Aseta pönttökehikko kattopalan päälle ja kohdista niin, että molemmille sivuille tulee 3 cm räystäät, taakse 1-2 cm räystäät ja eteen pisin n. 5 cm räystäät. Piirrä pöntön ääriviivat kattopalaan. Jätä kattopala odottamaan.
4. Sahaa laudasta kaksi 15 x 20 cm palaa pohjaksi ja sisäkatoksi. Sisäkatosta ei kannata tehdä liian tiivistä, koska puun turvotessa katto voi juuttua kiinni.
5. Kiinnitä toinen lautapaloista pohjaksi pöntön sisäpuolelle yhdellä pidemmällä ruuvilla kultakin sivulta.
6. Kohdista sisäkattopala ulkokattolevyvyn piirtämiisi rajoihin. Pidä paloja tiukasti yhdessä ja käännä ympäri niin, että ruuvaat sisäkaton paikalleen ulkokattolevyvyn ulkopuolelta neljällä ruuvilla. Käytä lyhyempiä ruuveja!
7. Kiinnitä pöntön sivuseinään naulat ripustusnarua varten. Kiinnitä takaseinään pystyrimat, jotka suojaavat seinää kosteudelta ja pitkittävät pöntön ikää.
8. Kiinnitä katto kiinni kahdella 60 mm:n naulalla.

RIPUSTUS

- Kysythän maanomistajalta luvan pöntön ripustamiseen!
- Laita pöntön pohjalle n. 5 cm kuivaa naavaa, sammalta, kariketta, purua tai huussikuiviketta pehmusteeksi.
- Sijoita pönttö sekametsään, jossa kasvaa järeitää kuusia ja lehtipuita, ja ripusta pönttö puuhun suojaiseen paikkaan 3-5 metrin korkeuteen.
- Monesti paras ripustuspuu on metsikön suurin kuusi, jonka läheisyydestä löytyy myös lehtipuuta.

HUOLTO JA PUHDISTUS

- Tarkista säännöllisesti parin vuoden välein pöntön kunto, kiinnitykset ja ripustus. Korjaa mahdolliset viat.
- Joskus pönttö voi täyttyä pesämateriaaleista kulkuaukon tasalle. Poista tällöin vanha pesämateriaali ja jätä uusin pesä pönttöön.

Liito-orava-LIFE-hankkeessa edistetään liito-oravan suojelua Euroopassa yhteistyön kautta. Hanketta vetää Metsähallituksen Luontopalvelut, ja mukana on 18 kumppania Suomesta ja Virossa. Hankkeen budjetti on 8,9 miljoonaa euroa, josta valtaosa on EU:n LIFE Luonto-rahoitusta. Lue lisää: www.metsa.fi/projekti/liito-orava-life/

Liito-oravapöntön rakennusohje on tehty vuonna 2020. Aineiston tuottamiseen on saatu Euroopan unionin LIFE Luonto-rahoitusta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

